

Posudek bakalářské práce Vojtěcha Šimka „Sofistika v dílech Platóna“

Práce má nosný námět, zpracování se blíží odborné filosofické úrovni, zohlední i teologickou konotaci. Elaborát je zakončen smysluplným vyhodnocením zkoumaného předmětu. Toto vyústění je z části i kvalitně podložené.

Za tématickou jednotou celé práce zaostává souvislost myšlenková. V první části zabírá nemálo místa série relací o jednotlivých dialozích týkajících se sofistiky. Autor tuto etapu uvozuje hrdým prohlášením: „Uvedené dialogy jsem všechny kompletně přečetl a zpracoval...“ Následuje galerie platónských literárních výjevů, které jsou spojeny heslem *sofistika*. Juxtapozice referátů nestačí. Autor by měl v jednotlivých referátech nechat skutečně vystoupit to, co je relevantní pro výslednou interpretaci platónské sofistiky, měl by čtenáři postavit před oči ty myšlenkové souvislosti, které zde skutečně jsou a vztahují se k zamýšleným závěrům. Tak by tato část čitelněji směřovala k vyústění celé práce. V druhé části jsou nám předstřeny dvě klíčové charakteristiky sofistiky. Jednak *neznalost pravé dialektiky*, jež vede k demagogii, jednak „*antropocentrismus*“ reprezentovaný prótagorovskou větou o člověku – míře všech věcí. Čtenář by se mohl ptát po hlubší souvislosti obou těchto charakteristik sofistiky, tuto souvislost však autor dostatečně neartikuluje a neobjasňuje.

Srovnání sofistiky s Platónovým stanoviskem je kvalitně podložené jen pokud jde o hodnocení sofistiky. Výsledná teze (sofistický antropocentrismus – platónský teocentrismus) by však vyžadovala bezpečnější uchopení nauky samotného Platóna. Co vlastně znamená Platónovo antisofistické prohlášení o bohu – míře všech věcí? Je vůbec oprávněné, že zde autor píše Bůh s velkým písmenem? Že klade rovnítko mezi boha a ideu *agathon*? (str. 63 konec pozn. 144) Toto autorovo ztotožnění je vidět i na jeho tezi, že *agathon* je poslední mírou pro *areté* (pozn. 19 na str. 16, kde je to doloženo zpochybnitelnou etymologií). Platónova antisofistická metafyzika je v průběhu práce zpřítomněna zmínkami o Platónově „vizionářství“ idejí a nakonec také o údajném Platónově monotheismu. Autor zamýšlí nejen vylíčit platónský obraz sofistiky, ale aspiruje i na závažnou tezi stavějící proti sofistice určitým způsobem pochopenou Platónovu nauku. Pro takovéto srovnání se sofistikou však, zdá se, chybí zázemí v podobě hlubší znalosti Platónovy metafyziky.

Nedostatečná transparentnost určitých pasáží. Např: seznam interpretací Prótagorova výroku na str. 52 nepřináší čtenáři žádoucí efekt, jednotlivé položky jsou někdy nejasné, někdy se zdá, že ideově splývají.

Formální stránka. Celkové rozčlenění vystihuje strukturu výkladu. Zmíním však pro pořádek čárky, nejprve ve větách. Např. str. 4: „...stejně jako tehdy i dnes, jsou...“; str. 7: „Blahobyt založený na práci otroků, dovoľoval ostatním občanům...“ atd. Jen na stranách 4 – 7 jsem našel 6 nesprávných čárek, pak jsem to přestal sledovat. Je to sice nedůležitá věc, nicméně připomínám, že dobrá gramatika patří k povinné úctě vůči čtenářům. V poznámkách pod čarou autor někdy odděluje příjmení a jméno citovaných autorů čárkou, jindy nikoli.

Otázky:

- Jak lze vystihnout hlubší souvislost různých charakteristik platónské sofistiky (např. vytváření nejsoucen, nauka o „zákonu přírody“ a „právu silnějšího“, rétorické a paralogické prostředky, antropocentrismus)?
- Proč si máme myslet, že u Platóna idea *agathon* = *theos* = Bůh?
- Proč by měl stačit citát jedné větičky o bohu – míře (z jinak neprezentovaného spisu *Zákony*), abychom věřili, že těžiště platónské protiváhy vůči sofistice je spíše v „teocentrismu“ než v ontologii?

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji *eminenter*.

Mgr. David Peroutka OCD

Peroutka